

Politik Bilim

ARGE ve Yenilik Ortamına ilişkin TÜSİAD Görüş Belgesi (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Hepimizin kendimizi sorgulama zamanı: Her şey apaçık ortadayken, asıl gerçeği söylemeye dilimiz mi varmıyor, gücümüz mü yetmiyor?

“Türkiye’de Daha İyi Bir ARGE ve İnovasyon Ortamı için Öneriler” başlıklı TÜSİAD belgesinde yer alan genel tespitlerden söz etmiştik. Bu tespitlerden çıkan sonuç özetle şuydu: “Türkiye, ekonomik açıdan rekabet gücünü artırmalı”; bunu başarabilmek içinse “daha iyi bir ARGE ve inovasyon ortamı” yaratılmalı... Gelelim, bunu sağlamak için ortaya konan önerilere. Bu öneriler, “Üniversite-Sanayi İşbirliği”; “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri”; “ARGE ve İnovasyona Dayalı Girişimcilerin Desteklenmesi”; “KOBİ’lerde Teknoloji Kullanımının ve Özümsemesinin Artırılması” ve “İnovasyon Politikalarının Yönetimi” başlıkları altında toplanmış.

Açık kâplilikle söylemek gerekirse, bunlar, bilinen, sürekli olarak dile getirilen önerilerdir... “ARGE ve İnovasyon Ortamı”nın iyileştirilmesi için bugüne dek, biraz abartmak gibi olacak ama, nerdeyse sayısız öneri ortaya kondu. Konuyla ilgilenen herkes bu öneriler doğrultusunda alınan pek çok önlem olduğunu da bilir. Özel sektörün ARGE’ye, yeni ürünler geliştirmeye yönelmesini teşvik için çıkarılan yasalar; ilgili kamu kurumlarınca uygulanan destek programları; üniversite-sanayi işbirliğini kolaylaştırmak için kurulan teknoloji geliştirme bölgeleri bunlardan yalnızca birkaçıdır... Ama, alınan önlemler beklenen sonucu yaratmıyor. **Onun için, burada asıl yanıtlanması gereken soru, niçin beklenen sonucun alınmadığıdır.**

Alınan önlemler mi yeterli değil; yoksa bunun, çok daha derinlerde yatan tarihsel, toplumsal, kültürel ve siyasî nedenleri mi var? Ben beklerdim ki, TÜSİAD gibi bir kuruluş, artık, bu sorunun yanıtını araştırsın. Bunu beklemeye de hakkımızın olduğunu sanıyorum. Çünkü TÜSİAD’ın önde gelen isimleri, onların firmalarının önde gelen teknokratları yıllardır, artık bizim sanayimizin de yenilikçi olması ve yeni, özgün ürünler geliştirmesi gerektiğini; bunun için ARGE’ye yönelmenin; ARGE’ye önem vermenin, kendi markamızı yaratmanın şart olduğunu söylüyorlar. Bu şart bir türlü yerine getirilemiyorsa, sebebini bulmak yükümlülüğü de önce onlara düşer.

Söz konusu belgeden bir örnekle anlatmaya çalışayım. İlk öneri başlığı altında şöyle bir tespitte bulunulmuş: “Üniversite-sanayi işbirliği uzun yıllardır üzerinde durulmasına rağmen arzu edilen ölçüde verime ulaşamamıştır.” Bunun ardından da şu öneri dile getirilmiş: “[Bu verimin elde edilebilmesi] için hukuki ve idari altyapıda birtakım yenilikler yapılması gerektiği düşünülmektedir. Yükseköğretim sisteminin merkezden yönetilmesi üniversitelerin özerkliklerini sınırlayarak sanayi ile işbirliği kurmasını zorlaştırmaktadır. Üniversitelerin mali ve idari özerkliğe sahip olması, yaratıcılık ve yenilikçiliğin gelişebilmesinin ön koşulu olarak önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar, küresel liglerde başarılı olan üniversitelerin, özerklik açısından en iyi konumda olan üniversiteler olduğunu göstermektedir. Ülkemizde yükseköğretim kurumlarının vizyon ve misyonlarını gerçekleştirebilmeleri ve küresel rekabete katılabilmeleri için Avrupa’da ve dünyada rekabet ettikleri üniversitelerde mevcut olan özerklik düzeyine ulaşmaları önem taşımaktadır.”

Şimdi soralım: 2002 Kasım’ından bu yana süregelen siyasî süreçte, Hükümet, Çankaya ve YÖK eliyle, üniversiteler, ‘özerklik’ bir yana, tam tersine, bürokratik merkeziyetçi, katı bir devlet yapısının birimleri hâline getirilmedi mi? Son altı aydır, üniversitelerin de dâhil olduğu bilim sistemimizin stratejik önemdeki kurumlarının özerkliği bütünüyle yok edilmedi mi? Bu düzenlemelerle eş zamanlı olarak bilim dünyasında yürütülen kadrolaşma harekâtında kilit konuma getirilen ve adlarının önünde akademik bir unvan taşıyan insanların atanmalarında, hep belli bir

inanç sistemine bağlılık temel alınmıyor mu? Bütün bu siyasî sürecin ardındaki gerçek apaçık ortada dururken, sizin, üniversite-sanayi işbirliği gelişsin diye üniversiteye özerklik istemenizin anlamı ne? Yoksa siz bu siyasî sürecin farkında değil misiniz, diye sormayacağım; çünkü, farkında olmamanız imkânsız. O hâlde, asıl gerçeği söylemeye diliniz mi varmıyor, gücünüz mü yetmiyor?

CBT. 06 Ocak 2012